

Sygn. akt I A Ca 1025/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Głowacka (spr.)
Sędziowie:	SSA Adam Jewgraf SSA Sławomir Jurkowicz
Protokolant:	Katarzyna Rzepecka

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2012 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **S. K.**

przeciwko **Polskiemu Związkowi Działkowców z siedzibą w W.**

o uchylenie uchwały, przywrócenie członkostwa i przywrócenie prawa użytkowania działki

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu

z dnia 26 kwietnia 2012 r. sygn. akt I C 1465/10

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo S. K. przeciwko Polskiemu Związkowi Działkowców z/s w W. o:

- uchylenie uchwały zarządu (...) nr (...) z dnia 27.11.2008 r. w sprawie pozbawienia powoda członkostwa w PZD i prawa użytkowania działki w (...)
- przywrócenie członkostwa w Polskim Związku Działkowców;
- przywrócenie prawa użytkowania działki.

W uzasadnieniu żądań powód podał, że podstawą podjęcia zaskarżonej uchwały było działanie na szkodę PZD wyrażające się w tym, że powód zawarł

z zarządem (...) umowę o przygotowanie inwestycji dla ogrodów, której nie wykonał i nie zwrócił pobranego wynagrodzenia. Tymczasem z protokołów komisji kontrolnych nie wynika, aby zawarcie umowy było działaniem na szkodę PZD, ani też aby był zobowiązany do zwrotu otrzymanego po jej wykonaniu wynagrodzenia. Uchwała

tym samym została podjęta z naruszeniem postanowień statutu. W ocenie powoda uchylenie zaskarżonej uchwały spowoduje nieważność kolejnych wydanych przez Okręgowy Zarząd PZD i Krajową Radę PZD, w następstwie składanych odwołań.

Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, że kwestia działania powoda na szkodę PZD, a konkretnie (...), stwierdzona została po przeprowadzonej kontroli dokumentacji finansowo-księgowej za rok 2007 r. (...) poniósł szkodę w wysokości 4.070 zł, bowiem taka kwota wypłacona została powodowi w związku z zawartą umową o dzieło, która nie została wykonana.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że w dniu 20.04.2007 r. pomiędzy Zarządem (...) a powodem, zawarta została umowa przedmiotem, której było „przygotowanie inwestycji pn. wykonanie przyłącza energetycznego do ogrodu (...)”. Ustalone w umowie wynagrodzenie w kwocie 4.800 zł brutto zostało wypłacone.

W tym czasie powód pełnił funkcję prezesa zarządu.

W piśmie z dnia 12.05.2011 r. (k. 85) powód wyjaśnił, że w wykonaniu umowy podjął szereg czynności jak prowadzenie rozmów telefonicznych w sprawie przywrócenia dopływu energii elektrycznej do ogrodu z uwagi na kradzież transformatora, podpisał wstępne porozumienie z (...), prowadził negocjacje z(...), poszukiwał hurtowni w celu nabycia kabla za korzystną cenę.

W dniu 27.11.2008 r. zarząd (...) podjął uchwałę nr (...) o pozbawieniu powoda członkostwa PZD i prawa użytkowania działki, powołując się na spełnienie przesłanki wymienionej w § 36 ust 1 statutu w postaci działania na szkodę PZD. Z uzasadnienia uchwały wynika, że zawarcie umowy nie znajdowało podstaw, nie została ona wykonana, a powód nie zwrócił pobranego wynagrodzenia.

Prezydium Okręgowego Zarządu PZD i Krajowa Rada PZD nie uwzględniły odwołań powoda.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd uznał, że powództwo o uchylenie uchwały nr (...) nie zasługiwało na uwzględnienie z uwagi na niewłaściwe określenie żądania. Powód został pozbawiony członkostwa trzema uchwałami – tą zaskarżoną i dwiema wydanymi w postępowaniu odwoławczym. Uchwała nr (...) nie może zostać uchylona w oderwaniu od pozostałych. Uchylenie pierwszej nie spowoduje automatycznej utraty mocy uchwały Okręgowego Zarządu i Krajowej Rady PZD. W świetle przepisów ustawy o rodzinnych ogrodach działkowych i postanowień statutu PZD, poza uchyleniem wszystkich uchwał nie ma innej drogi przywrócenia członkostwa w PZD.

Powództwo zostało oddalone z przyczyn formalnych, przez co zbędne było rozstrzygnięcie czy postępowanie wewnątrzorganizacyjne było prawidłowe i czy wskazane w zaskarżonej uchwale okoliczności faktyczne, stanowiły wyczerpanie przesłanki działania na szkodę PZD.

Z przyczyn wyżej podanych brak też było podstaw do uwzględnienia żądania przywrócenie powodowi prawa użytkowania działki, skoro jest ono nierozzerwalnie związane z członkostwem w PZD.

Apelację od wyroku wniósł powód domagając się zmiany wyroku poprzez uwzględnienie powództwa ewentualnie uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania zarzucając:

1. pominięcie § 123 pkt 11 oraz § 150 ust. 2 pkt 16 statutu PZD;
2. naruszenie art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 8.07.2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych i art. 58 kc poprzez ich niezastosowanie;
3. błędną wykładnię prawa materialnego jakoby ze statutu PZD nie wynikało, aby zaskarżenie uchwały pierwszej instancji było niewystarczające do uchylenia wszystkich uchwał.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W ustalonych okolicznościach faktycznych, które nie były sporne między stronami, oddalenie powództwa jest trafne, chociaż nie z przyczyn wskazanych przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd uznał, że powód niewłaściwie określił żądanie, bowiem członkostwa pozbawiony został na podstawie trzech uchwał – zaskarżonej i dwóch wydanych w następstwie wniesionych odwołań, przez co pierwsza z nich nie może być uchylona w oderwaniu od pozostałych.

Te argumenty nie dawały podstawy do oddalenia powództwa.

Na wstępie podnieść należy, że wbrew ocenie Sądu Okręgowego powód został pozbawiony członkostwa na podstawie zaskarżonej uchwały, a pozostałe były jedynie następcze. Organy odwoławcze nie widziały podstaw do uwzględnienia stanowiska powoda wyrażanego w odwołaniach, ale merytorycznie o utracie członkostwa nie rozstrzygały, bowiem z § 37 ust.1 statutu wynika, że pozbawienie członkostwa następuje na mocy uchwały zarządu (...).

Dalej zważyć należy, że sąd wyrokiem orzeka o przedmiocie procesu, czyli o roszczeniu zgłoszonym przez powoda. Jeżeli zachodzą materialnoprawne przesłanki do jego uwzględnienia, sąd wydaje wyrok zasądający, w przeciwnym razie powództwo w całości lub w części oddala.

Odmowa udzielenia sądowej ochrony prawnej zawartemu w pozwie

roszczeniu, bez zajęcia merytorycznego stanowiska, co do jego zasadności, w świetle norm prawa procesowego skutkuje odrzuceniem pozwu, a nie oddaleniem powództwa. Wydając postanowienie o odrzuceniu pozwu sąd stwierdza, że merytoryczne rozpoznawanie sprawy jest niedopuszczalne wyłącznie z przyczyn formalnych. Przyczyny te wymienione są w art. 199 kpc. Wyrok natomiast jest orzeczeniem, co do istoty sprawy i stanowi wyraz ustosunkowania się sądu do przedmiotu procesu. Wydając decyzję w postaci wyroku sąd jest związany żądaniem, poza granice którego wyjść nie może z uwagi na treść art. 321 § 1 kpc.

Niedopuszczalne jest oddalenie powództwa z tego powodu, że w ocenie

sądu uwzględnienie żądania zgłoszonego w pozwie nie spowoduje osiągnięcia skutku oczekiwanego przez powoda.

Zważyć należy, że to powód decyduje, jakiej ochrony prawnej domaga się i nie

może stanowić podstawy odmowy jej udzielenia ta okoliczność, że w ocenie sądu nie jest ona wystarczająca dla uzyskania celu, do którego dąży.

Sąd pierwszej instancji nie mógł się zatem uchylić od merytorycznego

rozpoznania sprawy z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu. Pomimo wadliwości motywów rozstrzygnięcia wyrok jest prawidłowy, bowiem powództwo nie mogło być uwzględnione z przyczyn niżej podanych.

W ustawie z dnia 8.07.2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych tylko jeden

przepis reguluje kwestie związane z utratą członkostwa i utratą prawa użytkowania działki stanowiąc, że w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w PZD oraz nabycia lub utraty użytkowania działki w rodzinnym ogrodzie działkowym zainteresowany może – po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego – dochodzić swoich praw na drodze sądowej.

Przepis nie precyzuje jakie roszczenia przysługują zainteresowanemu bowiem

użycie przez ustawodawcę określenia „dochodzenie swoich praw” jest tak ogólnikowe, że trudno na jego tle jednoznacznie stwierdzić, czego konkretnie przed sądem może się domagać.

Uchylenie uchwały jest roszczeniem normatywnie określonym. Przysługuje ono członkom spółdzielni z mocy art. 24 § 6 i art. 42 § 3 ustawy prawo spółdzielcze oraz wspólnikom i organom spółek wymienionym w art. 250 ksh i 422 ksh. W przypadku członków spółdzielni podstawą uwzględniania tego roszczenia jest sprzeczność uchwały ze statutem, a uchwały wspólników mogą być uchylane z powodu ich sprzeczności z umową spółki bądź dobrymi obyczajami. Obie powołane ustawy przewidują też uprawnienie określonego kręgu podmiotów do domagania się stwierdzenia nieważności uchwał w przypadku ich sprzeczności z prawem.

W przeciwieństwie do tych aktów prawnych ustawa o rodzinnych ogrodach działkowych takich uregulowań nie zawiera. Aby uznać, że roszczenie o uchylenie uchwały przysługuje zainteresowanemu, który pozbawiony został członkostwa

w PZD, musiałaby istnieć podstawa normatywna dająca uprawnienie do wystąpienia z żądaniem takiej treści. Przepisów ustawy prawo spółdzielcze i kodeksu spółek handlowych nie można jednak stosować wobec członków PZD, nawet w drodze analogii, wobec braku w ustawie o rodzinnych ogrodach działkowych stosownego odesłania - w sprawach nieuregulowanych - do żadnego innego aktu prawnego rangi ustawowej. Niewątpliwie przynależność do PZD odbywa się na zasadach dobrowolności, ale próżno poszukiwać roszczeń, jakie przysługują członkom PZD, w przypadku niezgodnego z prawem lub statutem pozbawienia członkostwa, także w ustawie prawo o stowarzyszeniach.

Przeciwko konstruowaniu, na gruncie ustawy o rodzinnych ogrodach

działkowych, roszczenia o uchylenie uchwały organu PZD, przemawia nie tylko brak podstawy prawnej, ale również ograniczenie w czasie możliwości wystąpienia

z takim powództwem przez członka spółdzielni w terminie 6 tygodni, a podmiotów wymienionych w kodeksie spółek handlowych 1 miesiąca. Gdyby przyjąć, że również członkowi PZD takie uprawnienie przysługuje, żaden z tych terminów nie miałby zastosowania, a nie można oczekiwać, aby sądy same ustalały terminy do zaskarżenia uchwał skoro prawa nie stanowią, ale je stosują.

Uchwały sprzeczne ze statutem, jako wadliwe czynności prawne, mogą być unieważnione, ale ich wzruszenie nigdy nie następuje z mocy samego prawa,

a jedynie, jako rezultat powołania się na wadliwość przez osobę uprawnioną.

Skoro ustawodawca uprawnionym osobom dał możliwość wzruszenia uchwał sprzecznych ze statutem (dobrymi obyczajami) w ściśle określonym terminie, nie sposób przyjąć, aby członkowie stowarzyszeń z odpowiednim powództwem wystąpić mogli w każdym dowolnym czasie.

Z uwagi na to, że członkostwo w PZD ma charakter stosunku cywilnoprawnego, dopuszczalnych i przysługujących roszczeń osobie, która pozbawiona została praw członkowskich na podstawie uchwały właściwego organu, poszukiwać należy na gruncie prawa cywilnego.

Wydanie uchwały o pozbawieniu członkostwa w sprzeczności

z postanowieniami statutu może skutkować jej uchyleniem, ale tylko wtedy, gdy ustawa przewiduje tego rodzaju uprawnienie.

Poszukiwanie jednak podstaw do żądania określonego w pozwie w kodeksie cywilnym, także skazane jest na niepowodzenie.

Przepisy kodeksu cywilnego nie zawierają regulacji pozwalającej na konstruowanie roszczenia „o uchylenie uchwały” z powodu jej sprzeczności ze statutem.

Statut jest prawem umownym. Ocena prawna skutków naruszenia przez którąkolwiek ze stron jego postanowień może być dokonana wyłącznie w oparciu o przepisy kodeksu cywilnego dotyczące czynności prawnych. Jeżeli czynność prawna jest sprzeczna z ustawą albo ma na celu jej obejście lub jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, z mocy art. 58 § 1 i 2 kc, jest nieważna. Nieważności czynności prawnej nie można jednak łączyć ze sprzecznością ze statutem, który jest szczególnym rodzajem umowy.

Niewątpliwie uchwała, jako czynność prawna, może być sprzeczna z prawem

lub zasadami współżycia społecznego. Jednakże z żądaniem stwierdzenia jej nieważności powód nie wystąpił, przez co niedopuszczalna byłaby ocena zgłoszonego żądania przez pryzmat przesłanek wymienionych w art. 58 kc z uwagi na zakaz wynikający z art. 321 § 1 kc. W tym kontekście podniesiony w apelacji zarzut naruszenia art. 58 kc poprzez jego niezastosowanie, jest całkowicie niezasadny.

Poszukując dalej podstaw normatywnych dla określenia roszczeń, jakie przysługują członkowi PZD w przypadku naruszenia jego praw członkowskich, dopuszczalnym jest powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa w oparciu o art. 189 kpc. Przy zastosowaniu tego przepisu, mającego w istocie charakter materialnoprawny pomimo zamieszczenia w przepisach kodeksu postępowania cywilnego, przesłanką byłaby nieważność uchwały z powodu braku podstaw do pozbawienia członkostwa określonych w statucie.

Nie przesądzając jednoznacznie czy i jakie roszczenia przysługują powodowi,

w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ma z pewnością podstawy normatywnej do przyznania powodowi roszczenia o uchylenie uchwały z powodu jej niezgodności ze statutem, co skutkuje brakiem możliwości uwzględnienia pozostałych roszczeń

o przywrócenie członkostwa i przywrócenia prawa użytkowania działki.

Z tych przyczyn pomimo wadliwości motywów jakimi kierował się Sąd oddalając powództwo, wyrok jest prawidłowy, a to skutkuje oddaleniem apelacji w oparciu o art. 385 kpc.

MW